

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 13. De beneficii Ecclesiastici acquirendi intentione, appetitione, &
procuracione debita,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

De dispensatione in beneficio cum indigno.

SECTIO VLTIMA.

177.

V Sum talis dispensationis improbandum esse, non obsecure Concilium Trident. indicauit in sess. 6. cap. 1. sess. 23. cap. item 1. & sess. 24. cap. adhuc 1. sub finem. Et ratio est: quia impedit debitam executionem officij quod diuina institutione incumbit beneficio: vt v.g. Episcopo, vel Curato; impedit, inquam, iniuriam tum Dei, cuius cultus negligitur: tum animarum quæ ideo misere pereunt tum aliarum personarum, quæ vellent, & possent tali executioni pro dignitate vacare, & satisfacere. Quamquam id non obstat, quin per accidens possit aliquando eidem dispensationi esse locus, idque duobus modis. Prior est, quo Papa potest in iis omnibus dispensare, quæ iure Ecclesiastico, aut statuto fundatoris addita fuerint ad illa quæ sunt requisita iure diuino. Sic quoad ætatem dispensare potest in numero annorum ab Ecclesia determinato: & quoad alias qualitates potest cum habente illas in spe, dispensare vt non teneatur eas recipere, antequam accipiat beneficium vt cum eo qui non habet quidem sufficientem scientiam: spes est tamen, quod breui habiturus sit.

Neque tantum Papa, sed etiam Episcopus potest in tribus casibus dispensare circa numerum annorum. Primus est, quo per cap. vnicū, De ætate, & qualitate, in 6. permittitur Episcopo dispensare cum eo qui annum 20. absoluit, vt possit recipere dignitatem, aut personatum cui non lubet animarum cura. Quam tamen dispensationem aduerte non debere fieri in cathedrali Ecclesia iuxta Concilium Trid. sess. 24. cap. 12. De reform. nisi cum illis qui 21. annum ætatis absoluerunt. Aduerte item, quod habetur ex cap. Dudum 2. De electione §. Licet autem: de numero dignitatum, quibus sub cura animarum censendas esse illas, quæ talem curam habent tantum in foro exteriori, vt quæ sunt, cum potestate, excommunicandi, suspendendi, interdicens, & ab iisdem pœnis absoluedi, visitandi, inquirendi, recipiendi procuraciones ratione visitationis: quæ in actus sunt iurisdictionis in foro exteriori.

Secundus autem casus est, apud Syluestrum, Beneficium 3. q. 2. quo Episcopus cum eo qui studet, dispensare potest vt Parochialem Ecclesiam recipiat ante 25. annum, dummodo sit illius ætatis, vt intra annum fiat subdiaconus: ad quem ordinem ex Concil. Trid. sess. 23. cap. 12. De reform. requiratur 22. inceptus, debeat excessisse annum vigesimum. Et quamuis Armilla in verbo Beneficium, nu. 81. contrarium significet: id tamen satis probabiliter colligitur ex cap. Cum ex eo, De electione in 6. vbi Episcopo conceditur vt cum tali possit ratione studij ad septennium dispensare, ne per id tempus teneatur officium facere per seipsum. Vnde cum ætas ad beneficium non requiratur nisi ob officium: eo ipso quod Episcopo sit potestas dispensandi in officio, quod minus est, consequenter sit potestas dispensandi in ætate, quod est minus Nam ex regula 35. iuris in 6. plus, semper in se continet quod est minus, & ex regula 53. eod. lib. Cui licet quod est plus, licet vtique quod est minus. Adde Ecclesiæ vtilitas esse, vt studeat is qui nondum 25. annum attingit, quam senior 1. quia ille qui iunior est, studij aprior est ceteris paribus.

Tertius casus est, in multis aliis habens locum quo in omnem in qua potest Papa dispensare cum quibusvis fidelibus, potest quoque Episcopus cum subditis suis, quando vtilitas Ecclesiæ, aut alicuius particularis necessitas exigit: nec Summus ipse Pontifex adiri potest, vel propter breuitatem temporis, aut aliam difficultatem: vel propter scâdalum, aliudue iustum impedimentum. Quem casum Syluester notat in verbo, Dispensatio, quest. 9. seu num. 15. casu 2. Pro quo & facit, quod in tali casu si Papa adesset præsens, teneretur dispensare: quandoquidem tenetur procurare bonum Ecclesiæ, & fidelium saluti consulere: ideoque merito presumitur, quod si rem sciret, ratum haberet talem dispensationem ab Episcopo dari.

178.

Posterior modus, quo per accidens cum indigno dispensari potest, in eo consistit, quod Papa in materia proposita interpretari possit, quæ sunt de iure diuino. Nam cuius omne

diuinum sit propter Ecclesiæ vtilitatem, ipsum potest, & debet eo modo explicari, quo maior inde proueniat Ecclesiæ vtilitas. Fieri autem potest vt magna aliqua Ecclesiæ vtilitas postulet conferri beneficium non digno: de quo Summi Pontificis est iudicare, & statueret. Quoquidem vt recte fiat, tria sunt necessario obseruanda. Primum est, vt ille cui beneficium datur, si non re, saltem spe censeatur eo dignus. Nam qui non speratur futurus vnquam dignus, nullo modo potest recipere beneficium, cum sit contra omnem rationem, vt committatur ei officium ad quod nunquam potest aptus esse. Secundum est: quia ille, qui spe tantum dignus est, reuera dignus non est, quod enim speratur nondum est; & plerumque huiusmodi spes fallax est: maxime in pueris, vt Sotus recte monet lib. 3. De iustis, & iure, quest. 6. art. 2. in fine: propterea oportere, vt tale detrimentum incumbens Ecclesiæ, compenseatur alia maiori, aut æquali vtilitate. Tertium est, vt interea dum talis fit idoneus ad dignus, ita prouideatur beneficio, vt officium ei coniunctum exerceatur ab alio iam idoneo, ne grex Christi graue aliquod damnum patiarur.

Hic pro institutione Cōfessarij de eo, qui sine dispensatione accepit beneficium cuius incapax fuit, siue vt inhabilis, siue vt indignus, monendum est primo, quod teneatur penitere de tali acceptance iniusta. Secundo, quod non possit amplius tale beneficium retinere, nec alteri resignare (quandoquidem resignatio supponit titulum, seu ius retinendi, quod ipse non habet) sed debeat simpliciter illi renunciare in manu collatoris ordinarij, tanquam is, qui non est ingressus per ostium, sed ascendit aliunde.

Tertio, quod teneatur restituere omnes fructus iniuste perceptos, prout tradidimus sub finem præcedentis sectionis primæ: aut obtinere a Summo Pontifice illorum remissionem. Quarto, quod si beneficium sit curatum, præterquam quod peccat grauius, quam si beneficium esset simplex, omnes iurisdictionis actus, quos exerceat nullius sunt roboris: aut non valeat ab eolâ excommunicatio, vel data absolutio siue ab excommunicatione, siue a peccatis: nisi taliter possidens beneficium, confirmatus fuerit a Papa, vel ab Episcopo habente ad id auctoritatem. Tunc enim actus omnes iurisdictionis quos exereuerit, valebunt: ideoque vere absoluet, atque faciet, quæ iurisdictionis sunt. Faciet autem non vt pastor ordinarius: sed vt extraordinarius, & delegatus. Quæ doctrina est Rosellæ in verbo Confessio 3. in fine, & Syluestri, Confessor 1. quest. 10.

Postremo, quod ne coloratum quidem titulum habeat is qui beneficij capax non est: & ideo nec possit vnquam præscribere, prout docet Rebuffus in tr. de pacificis possessionibus num. 172. quia falso, & ideo nullo, titulo possidet. Neque suffragatur ei ignorantia ex eod. auctore in sequenti num. 204. quoniam ea non potest dare titulum verum, ac quo quis iuste teneat beneficium illud cuius non est capax. Immo neque a peccato excusat, si sit ignorantia iuris: qui enim beneficium accipit, tenetur ea didicisse quæ ad iustum statum spectant. Vnde fit, vt non nisi culpabiliter ea ignorare valeat. Verumtamen Thomas Sanchez auctoribus citatis lib. 7. De matrim. disput. 42. num. 15. notat hoc tantum habere locum in omnino incapacibus: quales sunt laicus, & Clericus coniugatus: non autem excommunicatus, & irregularis, & alij id genus. Quid videatur sequendum in praxi, tradetur in seq. lib. 32. num. 49. 50. 51. & 53.

CAPVT XIII.

Cuius prior pars est de beneficij Ecclesiastici acquirendi intentione debita.

SUMMARIUM.

- 180 Intentio recipiendi sacerdotium, requisita ad acquirendum beneficium curatum, & percipiendum fructus illius.
181 An eisdem fructus perceptos, non habendo talem intentionem, teneatur restituere, & an is etiam qui dubius sit.
182 An si item qui beneficium parochiale accepit, cum intentione illud dimittendi si offeratur aliud, aut patrimonium pinguius.

183 Non

- 183 Non teneri perinde ad restitutionem eos, qui beneficia non Parochialia, ac qui Parochialia habentes, statuant suscipere statum conjugalem.
- 184 Quando tale quid statuentes peccent mortaliter.
- 185 Quando non sint sacramentaliter absolventi.
- 186 Tria appetibilia possunt in beneficio considerari, eminentia, proventus, & ministerium.
- 187 Regula iudicandi de peccato quod committitur appetitione, & procuracione beneficii Ecclesiastici.
- 188 Explicatio difficultatis de ea, qua quis beneficium appetit, aut procurat ut fiat diuor, vel commodius viuat, vel honoretur.
- 189 In quibus casibus licet beneficium appetere, licet etiam procurare.
- 190 Quando sit, aut non sit licitum beneficium recusare.

INTENTIO recta in procurandis, & acquirendis beneficiis necessaria est, partim ut collatio licite fiat; partim ut fiat valide, & sine onere dimittendi acquisitum, & restituendi fructus perceptos. Id quod in particulari explicandum est primo, in Parochiali beneficio, deinde in non Parochiali.

180. Igitur ex Ecclesie decreto in cap. Commissa. §. Ceterum Deelect. in 6. si quis Parochiale beneficium accipiat sine animo suscipiendi presbyteratum & fructus illius intra annum percipiat, ac postea id ipsum beneficium dimittat: teneatur omnes fructus perceptos restituere. Id quod in foro conscientie procedit non expectata iudicis condemnatione ex Soto, lib. 10. De iust. & iure quest. 5. art. 6. sone. 1. quia inquit ille, quantumvis collatio beneficii Parochialis fiat absolute: intelligitur tamen esse cum obligatione, ut ille cui fit, ad sacerdotium promoveatur: alioquin dominium fructuum non acquirit iuxta memoratum paragraphum.

Ceterum Istud Soti dictum Nauar. in tractatu de oratione, cap. 21. num. 47. approbans in sequen. 49. aliam rationem reddit: quod etsi regulariter non teneatur quis penam soluere ante iudicis sententiam: id tamen locum non habeat, quando ea ipso iure imponitur, mensque imponentis est, ut debeantur in foro conscientie sicut fuit imponentis hanc: ut satis intelligitur ex ratione qua in eodem §. Ceterum. redditur illis verbis: Cum perceperis eos fraudulentum. Nam talis ratio indicat restitutionem faciendam esse de iure naturali, ac proinde non expectata iudicis sententia.

181. Dubitatur autem primo, circa idem decretum, An procedat in eo qui mutato animo suscipit presbyteratum tempore debito: nimirum intra annum iuxta cap. Licet Canon. De electione, in 6. Ad quod Sotus in eodem loco ait, talem teneri restituere fructus perceptos toto tempore, quo non habuit animum suscipiendi presbyteratum. Sed Nauarro contrarium probabilius videtur: tum in sequen. numero quinquagesimo, tum in Enchir. cap. 25. num. 118. quia fraus adhibita in principio purgatur per promotionem subsecutam: praesertim cum decretum in memorato §. Ceterum, sit conditionale: nempe si ille de quo sermo est, voluntate mutata non fuerit promotus.

Dubitatur secundo, An procedat in eo qui dubius est, debeatne presbyter fieri. Ad quod sicut ad praecedens, respondent Sotus, & Nauarrus; ille affirmatiue; & hic in memorato num. 118. negatiue sine exceptione casus in quo cepit quis esse dubio animo, quando promotus est ad tale beneficium, Cuius ratio est, quod cum praedictum decretum agat de eo, qui non habet animum, id ipsumque sit poenale, non debeat interpretatione extendi ad eum, qui animum habet dubium. Nec de eo vere dici potest, quod non intendat promoueri ad presbyteratum: sed solum quod habeat intentionem infirmam. Quae ratio bona quidem est, sed in ea re cauendum est a fraude: quae si interueniat, preferenda est Soti sententia, tanquam fundata in ratione memorati, §. Ceterum: quod scilicet Ecclesie parochialis fructus fraudulenter accipiantur.

182. Dubitatur tertio, An idem decretum procedat in eo, qui accipit parochiale beneficium animo illud dimittendi, si aliud beneficium, aut patrimonium pinguis ipsi obtingat. De qua Gabriel in 4. dist. 15. qu. 8. art. 3. dubio 1. existimat

talem teneri ad resignationem, nisi mutet eam voluntatem. Panor. vero ad cap. Relatum, De Clericis non resistentibus & cum eo Rosella, Clericus, 4. num. 13. Angelus, Clericus, 7. num. 6. Sylu. Beneficium, 3. in fine, putant talem peccare quidem, non teneri tamen resignare, sed sufficere ut poeniteat.

De restitutione autem fructuum perceptorum nihil dicunt. De qua Nauar. in eodem ante memorato num. 118. sentit praedictum non teneri ad eam: immo neque peccare, dummodo habeat animum interea satisfaciendi obligationi beneficii dum aliud ei non confertur. Addens, idem quoque sentiendum esse de eo qui beneficium recipit animo satisfaciendi obligationi illius; sed cum proposito, quod si frater suus primogenitus obierit sine liberis: aut si ad componendam pacem, vel ad extinguendas lites, aut ad decus familiae augendum expedierit, uxorem ducere; id faciet. Quae opinio licet sit probabilis in speculatione: periculosa tamen est in praxi. Nam libertas ea accipiendi fructus beneficii sine obligatione restituendi, occasio esse poterit fraudulententer agendi: ad quod incommodum vitandum constitutum est decretum de quo loquimur, ut satis patet ex verbis ante relatis ex paragrapho Ceterum, in fine responsionis ad 2. dubium.

183. Quid attinet ad recipientes beneficia non Parochialia, dubitatur primo, Ad idem quod de praecedentibus dicendum sit: nempe si non habentes animum accipiendi ordinem Clericalem iisdem beneficiis, siue de iure communi, siue statuto aliquo annexum; percipiant illorum fructus: teneantur sic perceptos restituere, dato postea dimittant ea ipsa beneficia. De qua re sententia est Gabriels in eodem libro primo; tales ad restitutionem similiter teneri: quia intentionem habent fraudulentam. Sed Nauar. & Sotus locis citatis sentiunt contrarium: quia poenae sunt interpretatione restringendae; neque eiusmodi obligatio est de alio iure, quam illo humano, quo ea imponitur per supra memoratum cap. Commissa §. Ceterum, De electione in 6. In eo autem, est tantum mentio de Parochialibus beneficiis: adeo ut obligatio eius, ne ad illum quidem extendi debeat, qui beneficium curatum recipit, sed non parochiale ut Abbatiam, Prioratum, Praeposituram, & similia, quae sunt cum animarum cura, non tamen proprie parochialia.

Dubitatur secundo de iisdem, An ad praedictam restitutionem teneantur, si non habentes animum agendi vitam Clericalem, sed transeundi ad coniugalem, percipiant fructus beneficiorum acceptorum cum eo animo. De quo Nauar. in tractatu De oratione cap. 21. num. 52. sentit non teneri, dummodo eadem beneficia acceperint, & illa retineant eo animo, ut iisdem sufficienter inferuire velint, viuentes Clericaliter, donec ducant uxores, eadem tunc temporis relicta. Ratio Nauarri est, quod nullo iure neq; diuino, neq; humano contrarium conuinci possit: & quando nihil aliud obstat, canones talibus liberam ad coniugia concedunt transitum, dummodo beneficia relinquunt. Cap. Diuersis fallacis, & ca. Ioannes, De Clerico coniugato. Adde quod collatio beneficii facta non habenti proposito suscipiendi ordinem illi annexum: immo proponenti aliquando uxorem ducere: sit de rigore iuris valida: ita ut talis, mutata ea voluntate, non habeat opus noua collatione, ut Sotus expressit in quaestione addita supra memorata (num. 180.) primae conclusioni. Id vero deduci potest ex eo, quod per cit. §. Ceterum, accipiens parochiale beneficium siue animo suscipiendi presbyteratum, mutata ea voluntate valeat fructus illius percipere tanquam suos. Quod quidem ostendit titulum fuisse de ea validum; etsi cum aliquo impedimento percipiendi fructus.

184. Quamuis autem id ita sit, cum mortali tamen peccato plerumque tale beneficium retinetur. De quo pro Confessarij institutione haec notanda sunt. Primum, quod ex Soto loco citato habet Nauar. in memorato cap. 21. num. 51. eum qui accipit beneficium Parochiale sine animo suscipiendi Sacerdotium, non tantum teneri ad restitutionem fructuum perceptorum, sed etiam ad illud relinquendum, aut ad mutandam eam voluntatem sub poena peccati mortalis: quoniam qua ratione iniustum est accipere eo animo beneficium, eadem etiam iniustum est illud retinere.

Secundum est, de quo idem ibidem, peccare quoque mortaliter illos, qui alia beneficia accipiunt, non intendentes suscipere ordines illis annexos. Probat, quia iure tam naturali quam diuino, qui accipit aliquod munus, curare debet ut habilis sit ad illud exercendum. Ad quod facit c. Non est putanda, in fine, 1. quæst. prima: ubi aspirans ad Sacerdotium præcipitur vires suas cum eo quod subiturus est onere metiri: ut si sit impar, abstinat.

Tertium est, de quo idem adhuc ibidem, etiam si beneficia nullum ordinem præter primam tonsuram requirant, accipientes illa animo viuendi laice, & non clericaliter, esse in statu peccati mortalis: cum ex Clementina 2. De vita, & honestate Clericorum, indignos se exhibeat sua professione, & tanquam sui status desertores se gerant.

Quartum est, de quo idem Nauar. in Miscellaneo 4.4. De oratione, num. 2. peccare mortaliter eum, qui capit beneficium animo postea relinquendi illud, & mutandi statum Clericalem in conjugalem. Quod simpliciter à Soto assertum idem Nauar. ibidem, tanquam nimis durum, putat molliendum distributione: ut scilicet procedat cum quis animo absoluto mutandi statum Clericalem, acceperit beneficium; non autem cum id fecerit animo conditionato, si aliquid proposito suo conuenientius superueniat: & in reia velit dum, illud tenuerit, facere omnia que ipsi beneficium requirit.

185.

Ex quibus notabit Confessarius non esse absol. endum: primo eum qui habens beneficium, non vult gestare tonsuram, & habitum Clericalem: quia id est non vult viuere Clericaliter; peccareque mortaliter etiam si beneficium sit simplex, quemadmodum cum Soto lib. 10. De iust. & iure quæst. 5. art. 6. Nauar. in Enchir. cap. 25. num. 118 in fine, & ex antedictis à nobis, in præced. cap. 2. satis constat.

Secundo, eum qui non vult recitare horas canonicas ad quas tenetur: nam & is est in statu peccati mortalis, ut satis patet ex antedictis c. 4. Præterea eum, qui beneficium quantumuis simplex retinet sine animo saltem virtuali suscipiendi sacros ordines. Nam ut Nauar. habet in fine citati Miscellanei 4.4. Omnis ille qui accipit beneficium quantumlibet simplex, debet habere animum saltem virtuale, vel accipiendi ordines ipsos sacros, si id necessitas, aut utilitas Ecclesie exegerit, iuxta cap. Quæres, De aetate, & qualitate. vel certe renuncians suo beneficio, prout idem in præcedenti Miscellaneo 4.3. docet ex eo, quod ius ibidem statuat nolentem suscipere, priuandum esse beneficio; unde intelligitur relinqui eidem liberum, beneficio suo renuncians: quo est alioqui priuandus. Eum autem qui neutrum velit, ex eodem Nauar. ibidem num. 3. absolendum non esse. Quod ipsum potiore ratione dicendum est de habentibus beneficia quibus annexi sunt ij Ordines quos nolunt suscipere. Ac tales quidem Episcopus, etiam si necessitas, vel utilitas Ecclesie non urgeat, ad susceptionem potest cogere per pœnas à iure constitutas, iuxta cap. Cum in cunctis, De electione §. Inferiora, & cap. Licet canon, ad cap. Commissa, eodem tit. in 6. ac per Clementinam, Ut hi qui, De aetate & qualitate. Non potest autem alios, etiam si necessitas adsit, si aliqua iusta de causa excusetur à tali susceptione: prout idem Nauar. sub initium citati Miscellanei, 4.3. docet per cap. Quæres, ante memoratum.

Hic est adiungendus ille, qui cum habeat beneficium requirens residentiam, intendit non residere. Nam nec talis absolendus est, cum sit in statu peccati mortalis, nolens satisfacere obligationi sibi impositæ in re graui. Si quæras autem de eodem dicendum sit, si intentione habeat tale beneficium post aliquod tempus, resignandi in fauorem tertij, referuata sibi pensione ex auctoritate Papæ. Respondet non videri dicendum: si animum saltem habeat per aliquot annos infringendi in eodem beneficio. Excipit nisi tunc cum Episcopus illud ei conferret, iuramentum exegerit (ut licite potuit: cum æquum sit, ut petentes beneficium habeant intentionem seruendi in illo, etiam si procedente tempore, possint ex causa illud resignare, vel permutare) quo iuramento affirmarit se non habere intentionem tale beneficium obtinendi ad ipsum resignandum, aut permutandum, sed se seruaturum in illo: si que contrariam intentionem habeat, periurij quidem reus est: non ideo tamen irrita est collatio; cum, ut supponimus, facta sit capax: habente sufficientem auctoritatem, neque detur lex eam

irritans. Adeo ut tali ad beneficium ipsum retinendum, videri possit sufficere ut mutet priuam illam suam voluntatem. Quod si nolit facere, absolendus non est tanquam impænitens.

PARS POSTERIOR CAPITIS.

De appetendis, & procurandis beneficiis.

Cum tria in beneficio considerare possimus: primo quidem eminentiam, & honorem, quo beneficiarius præit aliis, & ab eis colitur: secundo vero, pretentus qui iure beneficij quotannis percipiuntur: & tertio, ministerij, quod beneficiarius præstat in Ecclesia ad Dei cultum, in bonum Ecclesie: primi cupiditas immoderata, ratione habet superbia, & inanis gloriæ secundi vero, rationem auaritiæ: & tertij, tanquam desiderij ultra propriam facultatem, rationem presumptionis, ut ex D. Thomæ doctrina Sylu. notat verbo, Superbia, quæst. 7. Quando autem contingat immoderata esse beneficii cupiditatem, & cum peccato: vel contra moderatam esse, & abique peccato, intelligendū est ex circumstantiis: quia cum beneficium sit res de se indifferens, illius appetitio rationem boni, vel mali habet tantum ratione circumstantiarum. Quia de re iudicandi proponemus aliquot regulas desumptas ex doctrina, quam de ea tradunt, tum in genere Angelus in verbo, Ambitio. Sylu. in verbo, Beneficium, 3. q. 17. Caiet. eodem verbo, & Armilla, nu. 38. & 39. Tabiena eodē idem verbo 2. quæst. 22. ac Nauar. in Miscell. 3.6. De oratione: tum etiam in specie de Episcopatu D. Thomas 2.2. quæst. 185 art. 1. & 2. cum eo tam Caiet. ibidem, quam Sotus lib. 10. De iust. & iure q. 2. art. 1. & 2.

Prima igitur est, Eum mortaliter peccare, qui appetit beneficium pro tempore, quo est illo indignus, & incapax, ob defectum aliquem iuris siue naturalis, siue diuini, siue Ecclesiastici. Ratio est quia appetit quod licite habere non potest: & simul, officium cui nec potest debite satisfacere. Aduerte tamen, eum qui nihil cogitans de sua indigentia, beneficium solo actu complacentiæ propterea desideret, quod se pauperē, & indigentem videat, non peccare: quia talis delictatio non est de obiecto malo: quando quidem delictatur de beneficio, non ut est eo indignus: sed ut eo ipse indiget ad sui sustentationem: quod est delictari de bono, nec illicitum est: sicut nec quod quis tristetur de malo, quod patitur ex obsequia, vel ex obligatione, non quantum illud patitur ex debita obligatione: sed solum ut sibi malum est, durum, ac difficile.

Secunda regula est, Eum etiam peccare mortaliter, qui quamuis sit beneficium dignus, illud tamen ita appetit, ut paratus sit illud obtinere via iniusta, ac per peccati mortalis commissionem: ut per simoniam, fraudem, aut violentiam. Hæc de se satis patet.

Tertia est, Similiter peccare mortaliter eum, qui beneficium appetit, aut ob finem aliquem mortalem: ut ad luxuriosam, turpiterque viuendum, aut in notabile detrimentum Ecclesie, vel scandalum populi. Quæ etiam de se patet.

Difficultas est autem de eo, qui vult beneficia, ut fiat gloriator, vel ut viuat commode, vel ut honorem, & gloriam apud homines habeat. De qua dicendum est vanum esse eum qui ob tales fines beneficia ad Dei cultum instituta, appetit: quæ peccare peccato auaritiæ, vel gula, vel ambitionis: non tamen mortaliter, ut lentit Nau. in cit. Miscell. 3.6. dicto 4. quia pecunia, & honores non sunt res de se male, sed tantum inceptæ, ut ipse per se, aut alia propter ipsas expectatur: quod non sufficit ad rationem peccati mortalis, si nulla addatur circumstantia, ad talem rationem sufficiens. Non esse autem peccatum, si quis beneficium velit principaliter quidem ad seruicium Ecclesie, sed minus principaliter, ut ipse qui indigens est, habeat unde alatur: vel unde parentes, fratres, forores, & fratrum, vel fororum filios indigentes sustentet, ut locis superius citatis Sylu. Angelus, Armilla, & Caietanus annotant. Et ratio est, quod quantumuis beneficia instituta sint principaliter ad Dei cultum, & bonum Ecclesie, secundario tamen sunt instituta ad sustentationem ministrorum Ecclesie, & in cibum pauperum. Adde quod sit opus charitatis,

& misc.

& misericordiaz, tam sibi quam parentibus indigentibus prouidere.

Immo quantumuis quis patrimonium sufficiens haberet ad suam, & suorum sustentationem; laudabile tamen esset beneficium eo sine appetere, vt plus habeat, quod in elemosynam, aut pios vsus impendat. Quod quidem procedit etiam in Episcopatu (de cuius appetitione maior est, quam de ceteris difficultas) vt non censeatur peccare nobilis, & doctus vir, bonæque vitæ, qui pro ratione suæ conditionis, & status indigens, appetit Episcopatum, vt in eo seruiens Deo, debitumque officium præstans, habeat vnde sustentetur secundum status, generisq; sui conditionem: aut etiam suis, iuxta conditionem status ipsorum indigentibus, prouideat de necessarijs: credatque, non præsumens, sed de auxilio diuino humiliter confidens, se futurum exemplo bonæ vitæ, & vacaturum officio suo pro viribus; cum interea bene vixerit antea, & literis sufficienter vacauerit: animumque habeat bene viuendi semper, ac peccandi pericula deinceps quoad poterit vitandi, & pijs operibus iuxta suam conditionem vacandi. Ratio est: quia Episcopatus non est res ex se mala, sed indifferens, quæ ex fine, vel alia circumstantia ab appetente adiuncta, bona est, vel mala. In tali autem casu non est adiuncta mala circumstantia; ergo nec peccatum. Videri potest Nauar. in sequenti Miscellaneo 37. nu. 6. Quia tamen raro omnes istæ circumstantiæ concurrunt, Caiet. in verbo, Beneficium, versu Beneficium autem, ait vix possibile esse, tale munus appetere sine peccato; vel ex parte appetentis, qui sit indignus; vel ex parte mediatorum, quæ sint illicita; vel ex parte finis, qui sit indebitus.

Quarta regula est, in ijs casibus in quibus licitum est appetere beneficia, esse quoque licitum ea procurare. Ratio est, quam habet Caiet. in verbo, Beneficium, versu, Beneficium autem: quod beneficium pro se petere, aut procurare, eiusdem moris sit, cuius est illud appetere: hoc excepto, quod procurare cum sit actus externus, qui scandalizare potest, maiore egeat rectitudine, seu cura seruandi circumstantias debitas; quam appetere, qui actus est interior. Cæterum procedit hæc regula in eo qui dignus est tali beneficio, quantumuis sit alius dignior, qui procuret: dummodo se pariter subijciat examini & obijciat in cõkursu suarum merita, partes, ingenium, industriam, aliæque similia ostendat: Quod non esse illicitum argumento est: tum quod ex Conc. Trid. sess. 24. cap. 18. probetur, vt per edictum etiam publicum, vocentur volentes examinari ad beneficium vacans obtinendum: tum quod inde excitentur multi ad virtutis, & literarum studium: atque sic viri docti, & boni promouentur, & præcludatur Episcopis opus aditus, ad ea ob fauorem conferenda suis familiaribus, & consanguineis; tum quod obuietur occasio- nibus simoniae committendæ, & malis, ac indigni excludantur à Clero, qui propterea honorabilior, amabiliorque sit populo. Adde quod nunc in vsu, & more positum sit vt beneficia non dentur nisi petantur aliquo modo; nempe nutu, vel prece, vel verbo, aliove signo.

Postrema regula est, Aliquando non tantum esse licitum appetere, & petere beneficium: sed etiam illicitum esse illud respicere oblatum: nempe cum interuenit præceptum Superioris obligans acceptare: aut cum Ecclesiæ necessitas ad id compellit: eo quod non sint alij idonei: vt si Episcopatus sit in teris hereticorum, aut paganorum, vbi Catholici versantur in periculo amittendi fidem. Extra quos casus, vel alios similes beneficium recusare, non est peccatum: quia Sancti viri id fecerunt: nec item est acceptare oblatum, cum quis fuerit eo dignus, iuxta ante tradita.

CAPVT XIV.

De modis legitimis acquirendi beneficia Ecclesiastica, ac primo de electione.

SVMMARIVM.

191 Quid sit, & quorum beneficiorum sit, ac quotuplex sit electio.

- 192 De potestate electi: & de prælaturis, & beneficijs ad qua electus non eget confirmatione.
- 193 Quis eligere, & quis eligi possit.
- 194 Quædam tenenda de confirmatione electi.
- 195 Peccatum est mortale ad beneficium eligere, vt indignum: sic & minus dignum relicto digniori.
- 196 Eligens indignum relicto digno tenetur ad restitutionem damnorum secutorum: non autem eligens minus dignum relicto digniori.
- 197 Beneficium digno resignare digniore relicto, aut cum illo permutare, aut illi conferre, quatenus sit peccatum.
- 198 Quando peccet minus dignus concurrens cum digniore in petitione beneficii: & quando item peccet admittens sibi in tali petitione delatum beneficium.
- 199 Quis in electione sit habendus dignior.
- 200 Aliquot casus, in quibus non est peccatum, saltem mortale, in beneficio dignum præferri digniori.

VT quis legitime acquirat beneficium Ecclesiasticum, plurima quidem requiruntur: sed omnia reducuntur ad duo capita? quorum prius est, vt is cui beneficium confertur, sit illius capax, prout esse censetur is, qui caret impedimentis in cap. 11. expositis: habetque condiciones in cap. 12. declaratas. Posterius est, vt id ipsum beneficium debito, sicutoque modo ei conferatur ab habente ad id legitimam auctoritatem. Plures vero sunt tales modi iure canonico instituti, quibus Ecclesiæ ministri suis beneficijs præficerentur: vocarique solent tituli: in quorum consideratione deinceps versabimur, dicturi primo de electione, secundo de postulatione, & de nominatione, tertio de præsentatione facta à patrono, quarto de simplici collatione, quinto de aliquot alijs modis, maxime de trienniali possessione, sexto de rescriptis Apostolicis, & postremo de acquisitione beneficii per indignum.

Electio autem est alicuius personæ idoneæ vocatio ad beneficium, plurium suffragijs canonice facta, & Superioris auctoritate confirmanda. Ad cuius definitionis notitiam, ac cæterorum quæ ad electionem ipsam spectant, faciunt quæ Azor docet in 2. parte Moral. Institut. lib. 6. cap. 14. & 15. Sed quia talis modus parum admodum vsitatus nunc est, propter ius nominandi passim concessum Principibus: contenti erimus subiecijs aliquot documenta.

Primum est, Electionem esse tantum ad prælaturas, vel dignitates Ecclesiasticas coniunctam habentes iuris, in Ecclesiasticas personas: vt ad Episcopatus, & ad Abbacias, omnesque alias dignitates Prælatorum, qui sunt capita Ecclesiarum siue regularium, siue secularium & auctoritatem habent corrigendi, ac faciendi cætera quæ sunt iurisdictionis in foro externo. Fit autem electio à collegio, seu congregatione Clericorum, in quos habetur talis iurisdictionis. Neque ea tribuit plenum ius in beneficio, sed tantum ius ad illud: vt pote quæ indiget adhuc confirmatione Superioris: Episcopi, inquam, vel Papæ: à quo & reuocari potest, iuxta c. Nostri, cap. Qualiter, & cap. Nihil, De electione.

Secundum est: Electionem esse duplicem: vnam proprie, strictèque sumptam: & alteram late sumptam. Illa est quæ fit à collegio canonicorum, vel conuentu, seu congregatione Clericorum, siue secularium, siue regularium: de qua agitur toto titulo De electione. Est et ea, quam diximus non tribuere plenum ius in beneficio, sed tantum ius ad illud reuocabile per Superiorem, cuius confirmatione indiget: de qua re Azor tractat in citato lib. 6. cap. 16.

Cæterum ante eandem confirmationem obtentam, non potest electus quidquam rerum ad suam dignitatem pertinentium administrare, ex citato cap. Nostri: atque adeo si prius moriatur, quam illam obtineat, beneficium ad quod electus fuit, non censebitur vacare per obitum ipsius, sed alterius, qui prius illud habebat. Post confirmationem vero, plenam habet honorum temporalium administrationem, potestque exercere spiritalia, quæ sunt iurisdictionis fori externi, vt excommunicare, beneficia conferre, iudicare, corrigere, & alia id genus facere: ex c. Transmissam, De electione: etiam si Episcopus adhuc egeat consecratione, vt possit